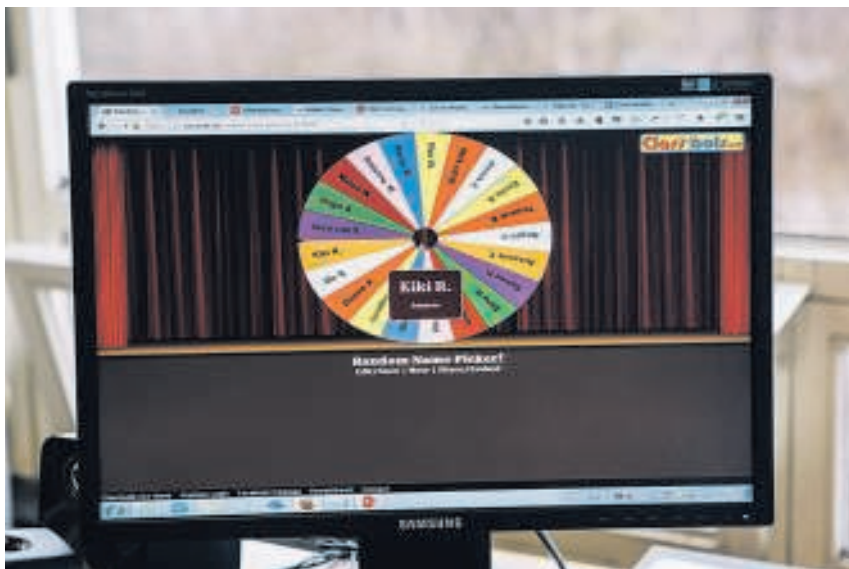

Ten eerste

Als een rad van fortuin bepaalt de 'random name picker' welke leerling in een 5-vwo-klas van het Mendelcollege in Haarlem de beurt krijgt.

De economieles is net van start gegaan als het klaslokaal begint te gonzen. 'Oehhh', joelen de 5-vwo-leerlingen bij het zien van het digitale schoolbord. Docent Christiaan van Os heeft zojuist in plaats van de getoonde vraag een felgekleurd rad van fortuin in beeld gebracht. Op elk vlak staat de naam van een leerling.

Met een klik begint het rad te draaien. Eerst steeds sneller, dan heel traag tot de wijzer uiteindelijk blijft hangen bij Thomas, die verdekt zit opgesteld in de uiterste hoek van het klaslokaal. Uit de luidspreekers schettert applaus. 'De beurt is aan jou, Thomas', zegt Van Os. Hij wijst naar het bord waar het vrolijke rad weer heeft plaatsgemaakt voor de taaie vraag over asymmetrische-informatieproblematiek bij verzekeraars. 'Zet hem op, hè?'

De 'random name picker', zoals het rad heet, is een beproefde methode van de economieleraar om willekeurig een leerling aan te wijzen. De 30-jarige docent besloot een paar jaar geleden een streep te zetten door een aloude onderwijstraditie die bij school hoort als huiswerk en overhoringen: de opgestoken vinger. Wie een hand opsteekt wordt nu overgeslagen, tenzij het om een vraag gaat.

Van Os mag op zijn school een van de weinigen zijn die zo werken, landelijk gezien maakt hij deel uit van een groeiende beweging, met als missie de opgestoken hand zo veel mogelijk uit het klaslokaal te bannen.

Voorvechters van nieuwe onderwijs-

methoden die snel aan populariteit winnen stellen dat veel leerlingen niet gebaat zijn bij de didactische klassieker. Vooral assertieve, sneldenkende kinderen steken hun hand op. Leerlingen die onzeker zijn of meer tijd nodig hebben om een antwoord te bedenken haken af, zo is de gedachte.

Het is niet bekend hoeveel scholen al overstag zijn, maar onderwijsadviesbureaus die trainingen geven in de nieuwe methoden schatten dat leraren op enkele honderden scholen (zowel in het basis- als het voortgezet onderwijs) de opgestoken vinger inmiddels proberen te mijden.

'Veel docenten zoeken naar andere manieren om de beurt te geven', merkt Robert Jacobs van adviesbureau CED-Groep, dat de Amerikaanse onderwijsbestseller *Teach Like a Champion* in 2012 in Nederland uitbracht. Onderdeel van die methode is de opgestoken hand zo mogelijk omzeilen, bijvoorbeeld door willekeurig de naam van een leerling te prikken en die de beurt te geven. Er zijn twintigduizend exemplaren van *Teach Like a Champion* verkocht in Nederland. 'Dat zegt iets over het enthousiasme.'

Op een deel van de pabo's en lerarenopleidingen wordt ook aandacht besteed aan de nadelen van de opgestoken hand. En als het aan de Vereniging Openbaar Onderwijs (VOO) ligt, stappen alle 2.500 bij hen aangesloten basisscholen er zelfs helemaal vanaf. 'Wij vinden het niet meer van deze tijd', zegt Flora Breemer, onderwijsadviseur bij de vereniging. 'Die vinger in de lucht lijkt een detail, maar de impact ervan is groot.'

Dat merkt ook directeur Teun Dekker van basisschool De Kroevendonk in Roosendaal, waar de opgestoken hand al acht jaar geleden is afgeschaft. 'Wij zeggen altijd: zodra de vingers omhooggaan, stopt het denken.' Leerlingen die een antwoord willen geven, luisteren nauwelijks nog naar hun klasgenoten omdat ze in hun hoofd hun eigen antwoord repeteren. Dekker: 'Sommige kinderen denken niet meer mee omdat ze verwachten dat een ander zijn vinger wel zal opsteken.'

Stramien

In Haarlem heeft economieleraar Van Os nog een reden om vingers te vermijden: 'Assertieve leerlingen leren bij deze aanpak dat een ander ook een waardevolle bijdrage kan leveren.' Net als veel collega's beschikt de leraar over een repertoire aan trucs om alle leerlingen aan bod te laten komen. Het stramien is daarbij telkens hetzelfde: eerst een vraag stellen en de hele klas een antwoord laten bedenken, daarna krijgt iemand de beurt.

Vandaag gebruikt Van Os behalve de 'random name picker' een app waarmee leerlingen op hun telefoon een antwoord kunnen kiezen. De antwoorden verschijnen anoniem op het digitale schoolbord, om een publieke afgang te voorkomen.

Halverwege de les is het zover. 'Hoeveel geld mag het kosten om een mensenleven met een jaar te verlengen?', vraagt

Leerlingen van het Mendelcollege in Haarlem kiezen op hun telefoon een antwoord, nadat de docent

'Vingers omhoog', een kreet uit het verleden

Op steeds meer scholen proberen leraren de opgestoken hand te omzeilen: onderzoek wijst uit dat die hand de ongelijkheid tussen leerlingen vergroot. Wat komt er voor de vingers in de plaats?

Door **Kaya Bouma** Foto's **Marcel Wogram**

HOE WERKT DE NAMENKIEZER?

- 1 De docent stelt een vraag, de leerlingen denken na over een antwoord.
- 2 De 'random name picker', een soort rad van fortuin, verschijnt op het digitale schoolbord. De leerlingen weten dat er een beurt aan zit te komen.
- 3 Een algoritme bepaalt welke leerling de vraag moet beantwoorden. Een draaiend wiel stopt bij de juiste naam.
- 4 De docent geeft de aangewezen leerling de beurt, de namenkiezer heeft zijn werk gedaan.
- 5 Alle leerlingen hebben over de vraag nagedacht, de docent bespreekt het antwoord.